

تحلیل عاملی نسخه کوتاه پرسش‌نامه طرحواره یانگ در نمونه غیر بالینی ایرانی

زهره صدوقی*، دکتر مریم آگیلار-وفایی**،
دکتر سید کاظم رسول‌زاده طباطبایی***، نامیه اصفهانیان****

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه طرحواره یانگ در جمعیت غیر بالینی انجام شده است.
روش: در یک بررسی توصیفی-مقطعی ۳۷ دانشجویی پسر دوره کارشناسی دانشکده‌های مختلف دانشگاه‌های شهید بهشتی و شاهد تهران که به روش طبقه‌ای-تصادفی و به نسبت دانشجویان دو دانشگاه و دانشکده‌ها نمونه‌گیری شده بودند، به پرسش‌های پرسش‌نامه طرحواره یانگ (YSQ-SF) پاسخ دادند. داده‌ها به کمک روش‌های آماری ضریب همبستگی و تحلیل واریانس، تحلیل شدند.
یافته‌ها: نتایج حاصل از تحلیل عاملی، هفده عامل را به این صورت آشکار ساختند: هفت مقیاس کامل، سه مقیاس با چهار ماده، دو مقیاس با سه ماده و یک مقیاس با دو ماده. همچنین، دو مقیاس اصلی YSQ-SF به صورت یک عامل با هم ادغام شدند. یافته‌ها، مقیاس‌های قابل تفسیری را برای همه پانزده خرده‌مقیاس طرحواره مطرح شده توسط یانگ به بار آوردند. این پانزده خرده‌مقیاس ثبات درونی خوبی را نشان دادند. تحلیل مؤلفه اصلی رده بالاتر، سه عامل رده بالاتر را در راستای یافته‌های پیشین نشان داد.
نتیجه‌گیری: یافته‌های این بررسی با یافته‌های پیشین که مبتنی بر نسخه‌های انگلیسی، فرانسوی و هلندی YSQ-SF ساخته شده بودند، هماهنگ بوده و از روایی بین فرهنگی این پرسش‌نامه حمایت می‌کنند.

کلیدواژه: طرحواره‌های شناختی، تحلیل عاملی، پرسش‌نامه طرحواره، پژوهش بین فرهنگی، یانگ

مقدمه

آسیب‌شناسی شخصیتی بر تجربه‌های دوران کودکی تأکید می‌شود (یانگ^۱ و کلاسکو^۲، ۱۹۹۴؛ یانگ، ۱۹۹۹؛ یانگ، امروزه در درمان افسردگی، اضطراب مزمن و

* کارشناس ارشد روانشناسی عمومی. مشهد، بلوار شفا، بین شفا ۳۹ و ۴۱، جنب سازمان آب، مرکز اجتماع مدار بهزیستی. دورنگار: ۰۵۱۱-۲۴۶۳۵۹۰
E-mail: sadooghi@modares.ac.ir (نویسنده مسئول).

** دکترای تخصصی تحول انسان و روابط خانواده، دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه تربیت مدرس.

*** دکترای روانشناسی، استادیار دانشگاه تربیت مدرس.

**** کارشناس ارشد روانشناسی، دانشگاه تربیت مدرس.

ابعادی نسخه فارسی YSQ-SF و نیز ویژگی‌های روان‌سنجی آن در یک جمعیت غیربالیبی بود. هدف دوم پژوهش، تعیین ساختار رده بالاتر YSQ-SF در بافت فرهنگی و اجتماعی ایران بود.

روش

این بررسی از نوع مقطعی - توصیفی است. جامعه آماری پژوهش دانشجویان پسر دوره کارشناسی در دانشکده‌های علوم انسانی (۴۵٪)، علوم پایه (۲۰٪)، فنی و مهندسی (۱۸٪)، پزشکی (۷٪)، هنر (۶٪) و کشاورزی (۴٪) در دانشگاه‌های شهید بهشتی و شاهد تهران بودند، که به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای - تصادفی از میان دانشگاه‌های جامع در شهر تهران در سال تحصیلی ۸۵-۱۳۸۴ انتخاب شدند. منظور از دانشگاه جامع دانشگاهی است که دارای رشته‌های مختلف فنی - مهندسی، پزشکی، علوم، هنر و علوم انسانی است. جمع کل دانشجویان ۴۵۲۲ نفر بود که از این تعداد ۳۷۰ نفر بر پایه نسبت دانشجویان دانشگاه و دانشکده انتخاب شدند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۲۱ سال (انحراف معیار ۱/۹۶) بود.

برای گردآوری داده‌ها ابزار زیر به کار برده شد:

نسخه کوتاه پرسش‌نامه طرحواره یانگ (YSQ-SF): این مقیاس را یانگ (۱۹۹۸) ساخته است. این پرسش‌نامه دارای ۷۵ ماده است و بر پایه یافته‌های اشمیت و همکاران (۱۹۹۵) پانزده طرحواره غیرانطباقی اولیه را ارزیابی می‌کند. هر ماده به کمک شش گزینه درجه‌بندی می‌شود (یک = کاملاً درمورد من نادرست است؛ تا شش = کاملاً مرا توصیف می‌کند). نمره بالا در یک خرده‌مقیاس معین احتمال بیشتر وجود یک طرحواره غیرانطباقی را برای آن فرد نشان می‌دهد. اعتبار

وینبرگر^۱ و بک^۲، (۲۰۰۱؛ یانگ، ۲۰۰۳). این تمرکز درمانی در راستای شناسایی طرحواره‌های غیرانطباقی اولیه^۳ (EMS) در چهارچوب موضوع‌هایی هم‌چون هیجان‌ها، شناخت‌ها و احساس‌های بدنی، با در نظر گرفتن فرد و رابطه‌اش با دیگران تعریف می‌شود که در طول کودکی تحول یافته و تا بزرگسالی دوام دارند (یانگ، ۲۰۰۳). به باور یانگ (۱۹۹۰) طرحواره‌های غیرانطباقی اولیه ساختارهای شناختی عمیقی، شامل باورهایی درباره خود، دیگران و محیط هستند که از ارضاء‌نشدن نیازهای اولیه به‌ویژه نیازهای هیجانی در دوران کودکی سرچشمه می‌گیرند. این طرحواره‌ها، اطلاعات مربوط به رابطه بین فرد و محیط را تحریف و افکار خودکار منفی را فعال می‌کنند و در نهایت نگرش‌ها و پردازش‌های شناختی نابهنجار را در پی دارند. پرسش‌نامه طرحواره‌ای یانگ^۴ (YSQ) بر پایه مشاهدات تجربه‌شده توسط متخصصان بالینی ساخته شده است. این پرسش‌نامه خود گزارشی و دارای ۲۰۵ ماده است و برای اندازه‌گیری شانزده طرحواره غیرانطباقی اولیه طراحی شده است (یانگ، ۱۹۹۴). نتایج تحلیل عاملی این پرسش‌نامه از سیزده طرحواره (اشمیت^۵، جوینر^۶، یانگ و تلچ^۷، ۱۹۹۵) و پانزده طرحواره (لی^۸، تیلور^۹ و دون^{۱۰}، ۱۹۹۹) در میان شانزده طرحواره مطرح‌شده حمایت کردند. نسخه کوتاه پرسش‌نامه طرحواره یانگ^{۱۱} (YSQ-SF)، شامل زیرمجموعه‌ای از ۷۵ ماده و پانزده طرحواره غیرانطباقی اولیه است (یانگ، ۱۹۹۸). تا کنون، تنها در بررسی‌های اندکی به ویژگی‌های روان‌سنجی YSQ-SF پرداخته‌اند (بارانف^{۱۲}، اویی^{۱۳}، چو^{۱۴} و کوون^{۱۵}، ۲۰۰۶؛ سسرو^{۱۶}، نلسون^{۱۷} و گیلی^{۱۸}، ۲۰۰۴؛ لچنل - چوالت^{۱۹}، کوتروز^{۲۰}، بووارد^{۲۱} و مارتین^{۲۲}، ۲۰۰۶؛ ریج کبور^{۲۳} و واندربریگ^{۲۴}، ۲۰۰۶؛ ولبرن^{۲۵}، کوریستین^{۲۶}، داگ^{۲۷}، پونترفاکت^{۲۸} و جوردن^{۲۹}، ۲۰۰۲). ریج کبور و واندربریگ (۲۰۰۶) با استفاده از نسخه بلند YSQ، شواهدی برای شباهت عاملی بین گروه‌های بالینی و غیربالینی ارائه نمودند. تا کنون، تنها یک بررسی به زبان فارسی (آهی، ۱۳۸۵)، با نمونه‌ای از دانشجویان دوره کارشناسی (N=۳۵۷) انجام شده است. این بررسی ساختار عاملی و روایی همگرایی YSQ-SF را به کمک فهرست علایم نود سؤالی^{۳۰} (SCL-90) جان‌هاپکینز ارزیابی کرد. اگرچه شواهد قوی برای روایی همگرایی بیشتر مقیاس‌های YSQ-SF به‌دست آمد، نتایج، تنها حمایت ناچیزی را از ساختار ابعادی پانزده‌عاملی نشان دادند. هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی توان بازآفرینی ساختار

1- Weinberger	2- Beck
3- Early Maladaptive Schemas	
4- Young's Schema Questionnaire	
5- Schmidt	6- Joiner
7- Telch	8- Lee
9- Taylor	10- Dunn
11- Young's Schema Questionnaire-Short Form	
12- Baranoff	13- Oei
14- Cho	15- Kwon
16- Cecero	17- Nelson
18- Gillie	19- Lachenal-Chevallet
20- Cottrauz	21- Bouvard
22- Martin	23- Rijkeboer
24- van den Bergh	25- Welburn
26- Coristine	27- Dagg
28- Pontrefact	29- Jordan
30- Symptom Checklist-90	

عامل قابل تفسیر بودند و به نظر می‌رسید که یک عامل شامل دو ماده از طرحواره‌های متفاوت بود.

ثبات درونی برای هفده عامل به وسیله ضریب‌های آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۶۲ تا ۰/۹۰ به دست آمد. آلفای کرونباخ برای مقیاس کلی ۰/۹۴ بود.

در بررسی ساختار عامل‌های رده بالا، تحلیل مولفه اصلی ماتریس همبستگی‌های درونی، سه عامل رده بالای متمایز را ایجاد کرد. هر یک از سه عامل رده بالای ایجاد شده در تحلیل، دربرگیرنده عامل‌های رده بالای مطرح‌شده توسط یانگ (۱۹۹۱) بودند. نتایج ماتریس ارتباط درونی خرده‌مقیاس‌های YSQ-SF در جدول ۱ ارایه شده است.

آسیب‌پذیری نسبت به ضرر در قالب آسیب‌پذیری فردی یا درونی یا آسیب‌پذیری ناشی از عوامل بیرونی ارایه شد. عامل دوازده نیز به صورت عاملی تفسیر شد. اولین عامل رده بالا، با برجسب خودمختاری آسیب‌دیده، شامل طرحواره‌هایی است که در گذشته زیر عنوان خودمختاری آسیب‌دیده طبقه‌بندی شده بودند (لی و همکاران، ۱۹۹۹؛ یانگ، ۱۹۹۱)؛ یا پیوند بیش از اندازه که توسط اشمیت و همکاران (۱۹۹۵) نام‌گذاری شد. در بررسی حاضر، این بعد رده بالا، شامل مضمون‌هایی از بی‌کفایتی شخصی، حقارت و کمبود، همراه با موانعی در فرآیند شکل‌گیری فردیت و هویت، آسیب‌پذیری، بی‌ثباتی و احساس‌های خودانضباطی ناکافی است. دومین عامل رده بالا، جدایی نام‌گرفت که شامل سه طرحواره غیرانطباقی اولیه رده اول از اشمیت و همکاران (همان‌جا)، همراه با انزوای اجتماعی است. این عامل شامل مضمون‌هایی از وجود اثرگذاری منفی، نبود حالت هیجانی، غفلت هیجانی و انزوای اجتماعی است. سومین عامل رده بالا، با برجسب معیارهای افراطی، شبیه مرزهای آسیب‌دیده یانگ (۱۹۹۱) و معیارهای افراطی اشمیت و همکاران (۱۹۹۵) است و طرحواره‌های مربوط به خود دربرگیرنده خود-محرومیتی، کمال‌گرایی و میل به رفاه دیگران است. سه عامل رده اول روی دو عامل رده بالاتر، بارگذاری شدند. بی‌اعتمادی/بدرفتاری بار ۰/۵۶۹ را روی عامل دو رده بالاتر و بار ۰/۴۴۸ را روی دومین عامل رده بالاتر داشت (جدول ۲). نقص روی عامل یک رده بالاتر بار ۰/۵۵۳ و در عامل دو رده بالاتر نیز بار ۰/۵۰۷ داشت و استیلای نیازها بار ۰/۵۹۲ را روی عامل یک رده بالاتر و بار ۰/۳۹۰ را در عامل دو رده بالاتر داشت.

مقیاس YSQ-SF به وسیله آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۰/۹۶ و برای تمام خرده‌مقیاس‌ها بالاتر از ۰/۸۰ بود (والر^۱، مه‌یر^۲ و هنیان^۳، ۲۰۰۱). در بررسی حاضر اعتبار مقیاس YSQ-SF به وسیله آلفای کرونباخ برای همه خرده‌مقیاس‌ها در دامنه ۹۰-۶۲ به دست آمد. این مقیاس توانایی تشخیص دو گروه زنان مورد بررسی (زنان سالم و زنان مبتلا به اختلال خوردن) را دارد و دقت در طبقه‌بندی آزمودنی‌ها ۸۷٪ است که نشان‌دهنده روایی تشخیصی این مقیاس می‌باشد (همان‌جا).

تحلیل داده‌های گردآوری‌شده به کمک روش‌های ضریب همبستگی و تحلیل واریانس انجام شد.

یافته‌ها

تحلیل عاملی تبیینی به کمک روش مؤلفه‌های اصلی انجام شد. ارزش کیسرز-میر-الکین^۴، ۰/۹۰ به دست آمد. برای افزایش توان تفسیر راه‌حل عاملی، چرخش واریماکس به کار برده شد. چهار ماده روی عامل‌های پیش‌بینی‌نشده‌ای بارگذاری شدند و از آن‌جا که بار عاملی آنها روی عامل‌های اصلی زیر ۰/۴۰ معیار اصلی بود، از تحلیل بعدی حذف شدند. ماده ده به جای عامل دو روی عامل شش؛ ماده شانزده به جای عامل چهار روی عامل نه؛ ماده ۴۷ به جای عامل ده روی عامل یک و ماده ۴۸ به جای عامل شانزده روی عامل ده بارگذاری شد. ماده‌هایی که بیشتر از ۰/۴۰ روی یک عامل معین بارگذاری شده بودند، به آن عامل اختصاص داده شدند. هفت ماده از ۷۵ ماده روی بیشتر از یک عامل به صورت متقاطع بارگذاری شدند. ماده ۵۹ روی هر دو عامل ده (بار عاملی ۰/۵۲۴) و پانزده (بار عاملی ۰/۳۹۶) بارگذاری شد. ماده ۶۸ روی هر دو عامل یازده (بار عاملی ۰/۵۰۰) و دو (بار عاملی ۰/۴۴۱) بارگذاری شد. سرانجام، ماده ۷۵ روی هر دو عامل نه (بار عاملی ۰/۵۰۱) و یک (بار عاملی ۰/۴۰۴) بارگذاری شد. هفتاد و یک ماده باقی ماند. ماده ۳۸ روی هر دو عامل سیزده (بار عاملی ۰/۴۰۲) و یک (بار عاملی ۰/۳۹۳) و ماده ۳۹ روی هر دو عامل سیزده (بار عاملی ۰/۵۹۵) و یک (بار عاملی ۰/۴۴۸) بارگذاری شد. آیتم ۵۸ روی هر دو عامل پانزده و یازده بارگذاری شد. به طور کلی، هیچ بارگذاری متقاطع آماری روی سایر عوامل وجود نداشت. ۷۰ عامل، شامل چهارده طرحواره از پانزده طرحواره فرض‌شده توسط یانگ (۱۹۹۸) از تحلیل بیرون آمدند و ۶۴/۷٪ از واریانس کل را تبیین کردند. همه ۷۵ ماده، بار معنی‌داری روی حداقل یک عامل داشتند. از هفده عامل ایجادشده توسط تحلیل، چهارده

1- Waller
3- Hanian

2- Meyer
4- Kaiser-Meyer-Olkin

جدول ۱- ماتریس ارتباط درونی خرده‌مقیاس‌های نسخه کوتاه پرسش‌نامه طرح‌واره یانگ (YSQ-SF) (N=۳۷۰)

خرده مقیاس	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
۱	-															
۲	-۰/۷	-														
۳	*۰/۳۲	*۰/۱۰	-													
۴	*۰/۳۹	*۰/۶	*۰/۳۰	-												
۵	*۰/۶۴	*۰/۲۵	*۰/۴۲	*۰/۳۵	-											
۶	*۰/۳۰	*۰/۱۶	*۰/۴۰	*۰/۲۲	*۰/۴۵	-										
۷	*۰/۴۵	*۰/۳۷	*۰/۱	*۰/۲۸	*۰/۵۰	*۰/۱۷	-									
۸	-۰/۰۱	*۰/۰۸	*۰/۲۵	*۰/۳۰	*۰/۳۵	*۰/۳۰	*۰/۰۷	-								
۹	*۰/۴۶	*۰/۲۱	*۰/۳۱	*۰/۲۲	*۰/۳۴	*۰/۳۰	*۰/۳۴	*۰/۱۴	-							
۱۰	*۰/۲۶	*۰/۴۹	*۰/۲۱	*۰/۱۴	*۰/۲۱	*۰/۴۳	*۰/۳۲	*۰/۳۱	*۰/۲۹	-						
۱۱	*۰/۱۰	*۰/۱۱	*۰/۳۶	*۰/۳۱	*۰/۴۱	*۰/۳۵	*۰/۴۱	*۰/۰۹	*۰/۳۳	*۰/۲۹	-					
۱۲	*۰/۴۲	*۰/۱۱	*۰/۲۷	*۰/۳۱	*۰/۴۱	*۰/۳۵	*۰/۴۱	*۰/۰۷	*۰/۳۳	*۰/۲۸	*۰/۲۸	-				
۱۳	*۰/۵۵	*۰/۱۱	*۰/۲۷	*۰/۲۷	*۰/۴۴	*۰/۲۹	*۰/۴۶	*۰/۰۷	*۰/۳۳	*۰/۲۲	*۰/۴۲	*۰/۴۲	-			
۱۴	*۰/۵۱	*۰/۰۸	*۰/۲۶	*۰/۳۵	*۰/۴۰	*۰/۲۳	*۰/۳۶	*۰/۰۷	*۰/۳۳	*۰/۱۹	*۰/۲۳	*۰/۴۸	*۰/۴۹	-		
۱۵	*۰/۳۴	*۰/۱۳	*۰/۳۲	*۰/۲۳	*۰/۳۹	*۰/۳۸	*۰/۴۱	-۰/۰۷	*۰/۳۳	*۰/۴۹	*۰/۲۶	*۰/۴۸	*۰/۳۷	*۰/۲۳	-	
۱۶	*۰/۵۲	*۰/۰۳	*۰/۳۰	*۰/۳۲	*۰/۳۵	*۰/۴۳	*۰/۴۰	*۰/۱۰	*۰/۳۹	*۰/۴۰	*۰/۲۲	*۰/۴۸	*۰/۳۷	*۰/۴۹	*۰/۴۲	-
۱۷	*۰/۴۹	*۰/۱۴	*۰/۲۱	*۰/۳۵	*۰/۳۶	*۰/۳۲	*۰/۴۲	*۰/۱۷	*۰/۳۲	*۰/۲۶	*۰/۲۹	*۰/۳۹	*۰/۵۴	*۰/۳۸	*۰/۳۸	*۰/۴۱

۱= شکست در پیشرفت؛ ۲= معیارهای سرسختانه؛ ۳= محرومیت هیجانی؛ ۴= رهاشدگی؛ ۵= نقص/ شرم؛ ۶= انزوای اجتماعی؛ ۷= بی اعتمادی/بدرفتاری؛ ۸= از خودگذشتگی؛ ۹= خودانضباطی ناکافی؛ ۱۰= بازداری هیجانی؛ ۱۱= استحقاق؛ ۱۲= فرآیندهای هویت/ فردیت آسیب‌دیده؛ ۱۳= آسیب‌پذیری نسبت به ضرر- کانون درونی؛ ۱۴= گرفتار کردن؛ ۱۵= بازداری هیجانی- ترس از دست‌دادن کنترل؛ ۱۶= استیلاي نیازها؛ ۱۷= آسیب‌پذیری نسبت به ضرر- کانون بیرونی

*p<۰/۰۱; **p<۰/۰۵

بحث

از هدف‌های اصلی این پژوهش، بررسی ساختار ابعادی نسخه فارسی YSQ-SF و نیز ویژگی‌های روان‌سنجی آن در جمعیت ایرانی غیر بالینی است. در راستای این هدف، ۱۴ طرح‌واره غیرانطباقی اولیه از ۱۵ طرح‌واره غیرانطباقی اولیه فرض شده توسط یانگ (۱۹۹۸) به‌عنوان عامل‌های مستقل، به‌دست آمد که مشخص‌کننده روایی سازه مقیاس YSQ-SF است. در مجموع، بررسی حاضر ثبات ساختاری YSQ-SF را در فرهنگ‌ها و وضعیت‌های غیر بالینی پیشنهاد می‌کند، به‌طوری که نتایج به‌دست آمده با یافته‌های پیشین از نسخه هلندی (استرک^۱ و ریچ کیور، ۱۹۹۷)، نسخه انگلیسی (بارنرف و همکاران، ۲۰۰۶؛ سسرو و همکاران، ۲۰۰۴؛ ولبرن و همکاران، ۲۰۰۲) و نسخه فرانسوی YSQ-SF (لچنل - چوالت و همکاران، ۲۰۰۶) هماهنگ است. در بررسی حاضر، طرح‌واره‌های شکست در پیشرفت و وابستگی به عنوان عامل‌های جداگانه به‌دست نیامدند. بقیه عامل‌های YSQ-SF تکرار شدند. در کل، ۶۹ ماده از ۷۵ ماده روی ساختار نظری ابزار کاملاً سوار شدند. با وجود این، چندین یافته پیش‌بینی نشده نیز به‌دست آمدند. اول، دو ماده (من فکر

جدول ۲- ساختار رده بالاتر ایرانی YSQ-SF (هفته مقیاس واردشده در تحلیل): بارهای بزرگ‌تر از ۰/۴۰ در عامل‌های چرخش واریماکس

مقیاس	عامل رده بالاتر	
	ارتباط افراطی	بی‌ارتباطی افراطی
- شکست در پیشرفت	۰/۷۶۹	۰/۲۸۴
- گرفتار کردن	۰/۷۶۸	۰/۰۰۲
- آسیب‌پذیری نسبت به ضرر- کانون درونی	۰/۷۱۰	۰/۱۶۸
- فرآیندهای هویت/ فردیت آسیب‌دیده	۰/۶۵۲	۰/۱۹۲
- آسیب‌پذیری نسبت به ضرر- کانون بیرونی	۰/۶۴۸	۰/۱۸۸
- استیلاي نیازها	۰/۵۹۶	۰/۳۹۰
- نقص/ شرم	۰/۵۵۳	۰/۵۰۷
- رهاشدگی	۰/۵۴۱	۰/۱۵۵
- خودانضباطی ناکافی	۰/۵۱۵	۰/۲۸۲
- ترس از دست‌دادن کنترل	۰/۱۹۱	۰/۷۳۹
- بازداری هیجانی	۰/۱۲۱	۰/۶۶۵
- انزوای اجتماعی	۰/۲۳۱	۰/۶۵۰
- محرومیت هیجانی	۰/۲۴۴	۰/۶۱۶
- بی اعتمادی/بدرفتاری	۰/۴۴۸	۰/۵۶۹
- معیارهای سرسختانه	۰/۰۰۲	۰/۱۵۱
- از خود گذشتگی	۰/۱۲۰	۰/۰۰۲
- استحقاق	۰/۱۷۸	۰/۳۲۵

منابع

- صدوقی، زهره؛ وفایی، مریم (۱۳۸۶). *بررسی روانی سازه نسخه کوتاه پرسش‌نامه طرحواره یانگ*. دانشگاه تربیت مدرس. گزارش منتشر نشده.
- آهی، قاسم (۱۳۸۵). *هنجاریابی نسخه کوتاه پرسش‌نامه طرحواره یانگ*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی.
- Baranoff, J., Oei, T. P. S., Cho, S. H., & Kwon, S. M. (2006). Factor structure and internal consistency of the Young Schema Questionnaire (Short Form) in Korean and Australian samples. *Journal of Affective Disorders*, 93, 133-140.
- Cecero, J. J., Nelson, J. D., & Gillie, J. M. (2004). Tools and tenets of schema therapy: Toward the construct validity of the Early Maladaptive Schema Questionnaire-Research Version (EMSQ-R). *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 11, 344-357.
- Lee, C. W., Taylor, G., & Dunn, J. (1999). Factor structure of the Schema Questionnaire in a large clinical sample. *Cognitive Therapy and Research*, 23, 441-451.
- Lachenal-Chevallet, K., Cottrauz, J., Bouvard, M., & Martin, R. (2006). Factor analysis of the Schema Questionnaire-Short Form in a nonclinical sample. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 20, 311-318.
- Rijkeboer, M. M., van den Bergh, H., & van den Bout, J. (2005). Stability and discriminative power of the Young Schema-Questionnaire in a Dutch clinical versus non-clinical population. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 36, 129-144.
- Rijkeboer, M. M., & van den Bergh, H. (2006). Multiple group confirmatory factor analysis of the Young Schema-Questionnaire in a Dutch clinical versus non-clinical population. *Cognitive Therapy and Research*, 30, 263-278.
- Schmidt, N. B., Joiner, T. E., Young, J. E., & Telch, M. J. (1995). The schema questionnaire: Investigation of psychometric properties and the hierarchical structure of a measure of maladaptive schemas. *Cognitive Therapy and Research*, 19, 295-321.
- Sterk, F., & Rijkeboer, M. M. (1997). *Schema-Vragenlijst*. Utrecht: Ambulatorium Utrecht University.
- Waller, G., Meyer, C., & Halian, V. (2001). Psychometric properties of the long & short versions of the Young Schema Questionnaire. *Cognitive Therapy and Research*, 25, 137-147.

می‌کنم که اگر آنچه که می‌خواهم را انجام دهم، خودم را به دردمس می‌اندازم؛ من، اغلب احساس می‌کنم که هویت مجزایی از والدین یا همسر ندارم) عاملی را می‌سازند که توسط یانگ مطرح نشده بود. این عامل ممکن است به ماهیت خود تربیت‌شده در جوامع اشتراکی مربوط باشد. در جامعه ایرانی، که والدین بر پیوندهای خانوادگی تأکید کرده، و کنترل والدینی را مطلوب می‌بینند، استقلال عامل‌های شش و هفت یانگ ممکن است نشان‌دهنده ویژگی فردی فرهنگی ایرانیان باشد. آهی (۱۳۸۵) نیز گزارش داد که این عامل‌ها در به‌دست آوردن دو مقیاس مستقل شکست خوردند. هم‌چنین ممکن است این پدیده در نمونه‌های غیربالینی یافت شود. همان‌گونه که خود یانگ (۱۹۹۴) با یک نمونه دانشجویی، چهار تا از شانزده طرحواره را به شکل ترکیب‌شده به‌دست آورد، درحالی‌که با بیماران روان‌پریش و نمونه‌های بالینی همه طرحواره‌ها به‌طور مستقل به‌دست آمدند (برای نمونه، اشمیت و همکاران، ۱۹۹۵؛ لی و همکاران، ۱۹۹۹). سوم، چهار ماده (۴۷ در عامل یک؛ ۱۰ در عامل شش؛ ۱۶ در عامل نه؛ ۴۸ در عامل ده) روی خرده‌مقیاس‌هایی غیر از آن‌هایی که انتظار می‌رفت سوار شدند و به خاطر بارگذاری پایین روی این عامل‌ها حذف شدند. این یافته هم‌سو با یافته‌های سسرو و همکاران (۲۰۰۴) است. ثبات درونی هفده خرده‌مقیاس در دامنه‌ای از ۰/۶۲ تا ۰/۹۰ به‌دست آمد.

بررسی حاضر تنها با مردان انجام شد، اما به خاطر تفاوت‌های مهم یافت‌شده در طرحواره‌های زنان و مردان (لچنل - چوالت و همکاران، ۲۰۰۶؛ آهی، ۱۳۸۵) که ممکن است بازتابی از تصورات قالبی فرهنگی باشد، در بررسی‌های آینده توجه به تفاوت‌های جنسی پیشنهاد می‌شود. محدودیت دیگر این بررسی آن بود که پژوهشی گذشته‌نگر بود. به باور اشمیت و همکاران (۱۹۹۵) بررسی‌های آینده‌نگر برای ارزیابی این که آیا YSQ-SF یک آسیب‌شناسی شناختی برای تحول محور یک نشانه‌شناسی را می‌سازد، لازم است. بر پایه پیشنهادها اشمیت و همکاران (همان‌جا) بررسی‌های آینده باید رابطه بین اختلال‌های شخصیت DSM-IV-TR^۱ و طرحواره‌های غیرانطباقی اولیه نسخه فارسی YSQ-SF را بررسی کنند.

دریافت مقاله: ۱۳۸۶/۲/۸؛ دریافت نسخه نهایی: ۱۳۸۶/۸/۱۳؛

پذیرش مقاله: ۱۳۸۶/۸/۱۴

- Welburn, K., Coristine, M., Dagg, P., Pontrefact, A., & Jordan, S. (2002). The Schema Questionnaire-Short Form: Factor analysis and relationship between schemas and symptoms. *Cognitive Therapy and Research*, 26, 519-530.
- Young, J. E. (1990). *Cognitive therapy for personality disorders: A schema focused approach*. Sarasota, FL: Professional Resource Press.
- Young, J. E. (1991). *Early maladaptive schemas*. Unpublished Manuscript.
- Young, J. E. (1994). *Cognitive therapy for personality disorders: A schema focused approach*. Sarasota, FL: Professional Resource Press.
- Young, J. E. (1998). *Young Schema Questionnaire Short Form*. New York: Cognitive Therapy Center.
- Young, J. E. (1999). *Cognitive therapy for personality disorders: A schema-focused approach*. Sarasota, Florida: Professional Resource Press.
- Young, J. E. (2003). *Schema therapy for borderline & narcissistic personality disorders*. Pittsfield, MA: New England Educational Institute.
- Young, J. E., & Klosko, J. (1994). *Reinventing your life*. New York: Dutton Books.
- Young, J. E., Weinberger, A. D., & Beck, A. T. (2001). Cognitive therapy for depression. In D. H. Barlow (Ed.), *Clinical handbook of psychological disorders: A step-by-step treatment manual*, (pp. 264-308). New York: Guilford Press.

Factor Analysis of the Young Schema Questionnaire-Short Form in a Nonclinical Iranian Sample

Sadooghi, Z., Aguilar-Vafaie, M., Rasoulzadeh Tabatabaie, K., & Esfehanian, N. (2008). Factor analysis of the Young Schema Questionnaire-Short Form in a nonclinical Iranian sample. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 14, 214-219.

Abstract

Objectives: This study was carried out with the aim of studying the features of the Young Schema Questionnaire in nonclinical population.

Method: In a descriptive cross-sectional study 37 postgraduate male students of Shahed and Shahid Beheshti universities in Tehran who were selected using stratified random method completed the Young Schema Questionnaire-Short Form (YSQ-SF). Data were analyzed using correlation coefficient and analysis of variance.

Results: The results of the factor analysis revealed 17 factors as follows: Seven intact scales (five out of five items), three scales with four items, two with three items, and one with two items. Also, the two YSQ-SF original scales merged into one factor. The results yielded interpretable scales for all 15 schema subscales proposed by Young. These 15 subscales demonstrated good internal consistency. Higher-order principal component analysis yielded three higher order factors in line with previous findings.

Conclusion: These results are consistent with previous results based on the English, French and Dutch versions of the YSQ-SF and provided support for the cross-cultural validity of the YSQ-SF.

Key words: cognitive, schemas, factor analysis, Schema Questionnaire, cross-cultural comparison, Young

Zohre Sadooghi*, Maria E. Aguilar-Vafaie^a, Kazem Rasoulzadeh Tabatabaie^b, Namieh Esfehanian^c

* Corresponding author: MA. in General Psychology, Community Well-being Centre, Next to Sazman-e-Ab, Shafa Bolvard, Meshed, Iran, IR.

Fax: +98511-2463590

E-mail: sadooghi@modares.ac.ir

^a PhD. in Human Development and Family Relationship, Associate Prof. of Tarbiat Modarres University; ^b PhD. in Psychology, Assistant Prof. of Tarbiat Modarres University; ^c MA. in Psychology, Tarbiat Modarres University.